

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

30 ianuarie 2019*

„Trimitere preliminară — Apropierea legislațiilor — Validitatea Directivei 2014/40/UE — Fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun — Reglementare privind «ingredientele» — Interzicerea produselor din tutun aromate”

În cauza C-220/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), prin decizia din 21 aprilie 2017, primită de Curte la 27 aprilie 2017, în procedura

Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG

împotriva

Land Berlin,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședinta Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, și domnii A. Arabadjiev, E. Regan, C. G. Fernlund și S. Rodin (raportor), judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: doamna R. Șereș, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 martie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG, de T. Masing și de C. Eckart, Rechtsanwälte;
- pentru guvernul spaniol, de S. Jiménez García, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de R. Coesme și de D. Colas, în calitate de agenți;
- pentru guvernul maghiar, de G. Koós și de Z. Fehér, în calitate de agenți;
- pentru guvernul Regatului Unit, de S. Brandon, de I. Rogers și de Z. Lavery, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

- pentru guvernul norvegian, de P. Wennerås, de M. Schei și de M. Reinertsen Norum, în calitate de agenți;
- pentru Parlamentul European, de L. Visaggio, de U. Rösslein și de J. Rodrigues, în calitate de agenți;
- pentru Consiliul Uniunii Europene, de P. Plaza García, de E. Karlsson și de R. Wiemann, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Kellerbauer și de J. Tomkin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 iulie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește validitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14), a articolelor 8-11, în special a articolului 9 alineatul (1) al doilea paragraf, a articolului 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, a articolului 9 alineatul (6), a articolului 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f) și a articolului 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză, precum și a articolului 13 alineatul (1) litera (c) și interpretarea articolului 7 alineatul (14), precum și a articolului 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE (JO 2014, L 127, p. 1, rectificare în JO 2015, L 150, p. 24).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Planta Tabak”), pe de o parte, și Land Berlin (landul Berlin, Germania), pe de altă parte, cu privire la interdicția introducerii pe piață a anumitor produse din tutun și la normele în materie de etichetare și de ambalare a produselor din tutun.

Cadrul juridic

- 3 Potrivit considerentului (9) al Directivei 2014/40:

„Este necesar să se stabilească o serie de noi definiții pentru a asigura punerea în aplicare uniformă a prezentei directive de către statele membre. Atunci când obligații diferite impuse prin prezenta directivă se aplică pentru categorii diferite de produse, iar produsele relevante intră în mai multe dintre categoriile respective (de exemplu tutun de pipă, tutun de rulat), ar trebui să se aplice obligațiile cele mai stricte.”

- 4 Considerentul (16) al acestei directive enunță:

„Probabilitatea unor reglementări divergente este și mai accentuată de preocupările referitoare la produsele din tutun care au o aromă caracteristică diferită de cea a tutunului, ceea ce ar putea facilita începerea fumatului sau ar putea afecta modelele de consum. Măsurile prin care se introduc diferențe nejustificate de tratament între diferite tipuri de țigarete aromate ar trebui evitate. Totuși, produsele cu arome caracteristice care au un volum mai mare de vânzări ar trebui eliminate treptat de-a lungul unei perioade mai lungi, pentru a da consumatorilor suficient timp să se reorienteze către alte produse.”

5 Articolul 1 din directiva menționată prevede:

„Scopul prezentei directive este apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre [...]

[...]

pentru a facilita buna funcționare a pieței interne a produselor din tutun și a produselor conexe, vizând un nivel înalt de protecție a sănătății, în special pentru tineri, și pentru a se îndeplini obligațiile Uniunii în temeiul Convenției-cadru pentru controlul tutunului (CCCT) a [Organizației Mondiale a Sănătății (OMS)] [aprobată prin Decizia 2004/513/CE a Consiliului din 2 iunie 2004 privind încheierea Convenției-cadru a OMS pentru controlul tutunului (JO 2004, L 213, p. 8, Ediție specială, 11/vol. 35, p. 223)].”

6 Articolul 2 din aceeași directivă prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

14. «nou produs din tutun» înseamnă un produs din tutun care:

- (a) nu se încadrează în niciuna dintre următoarele categorii: țigarete, tutun de rulat, tutun de pipă, tutun pentru narghilea, trabuc, țigări de foi, tutun de mestecat, tutun pentru uz nazal sau tutun pentru uz oral; [...]

[...]”

7 Articolul 7 din Directiva 2014/40 prevede:

„(1) Statele membre interzic introducerea pe piață a produselor din tutun cu o aromă caracteristică.

[...]

(7) Statele membre interzic introducerea pe piață a produselor din tutun care conțin arome în oricare dintre componentele lor, cum ar fi filtrele, hârtiile, ambalajele, capsulele sau orice caracteristică tehnică care permite modificarea mirosului sau a gustului produselor din tutun respective sau modificarea intensității arderii. Filtrele, hârtiile și capsulele nu conțin tutun sau nicotină.

[...]

(12) Produsele din tutun altele decât țigarele și tutunul de rulat sunt exceptate de la interdicțiile menționate la alineatele (1) și (7). [...]

[...]

(14) În ceea ce privește produsele din tutun cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul întregii Uniuni reprezintă 3 % sau mai mult într-o anumită categorie de produse, dispozițiile prezentului articol se aplică de la 20 mai 2020.

[...]”

8 Articolele 8-11 din această directivă, care fac parte din capitolul II, intitulat „Etichetare și ambalare”, din titlul II din directiva menționată, conțin dispozițiile generale, dispozițiile privind avertismentele generale și mesajele de informare în cazul produselor din tutun pentru fumat, dispozițiile privind

avertismentele de sănătate combinate în cazul produselor din tutun pentru fumat, precum și, respectiv, dispozițiile privind etichetarea produselor din tutun pentru fumat, altele decât țigarele, tutunul de rulat și tutunul pentru narghilea.

9 Potrivit articolului 9 din aceeași directivă:

„(1) Fiecare pachet unitar și orice ambalaj exterior de produse din tutun pentru fumat poartă unul dintre următoarele avertismente generale:

«Fumatul ucide – renunță acum»

sau

«Fumatul ucide».

Statele membre hotărăsc care dintre avertismentele generale menționate la primul paragraf se utilizează.

[...]

(4) Avertismentul general și mesajul de informare menționate la alineatele (1) și (2):

(a) se tipăresc cu caractere Helvetica aldine negre, pe fond alb. Pentru a ține seama de cerințele lingvistice, statele membre pot determina mărimea caracterelor, cu condiția ca mărimea caracterelor specificată în dreptul intern să garanteze că textul relevant ocupă cât mai mult posibil din suprafața rezervată avertismentelor de sănătate respective; [...]

[...]

(6) Comisia stabilește, prin intermediul unor acte de punere în aplicare, poziția exactă a avertismentului general și a mesajului de informare pe tutunul de rulat comercializat în pungi, în funcție de diferitele forme ale acestor pungi.”

10 Articolul 10 din Directiva 2014/40 prevede:

„(1) Fiecare pachet unitar și orice ambalaj exterior de produse din tutun pentru fumat poartă avertismente de sănătate combinate. Avertismentele de sănătate combinate:

[...]

(b) includ informații privind renunțarea la fumat cum ar fi numere de telefon, adrese de e-mail sau site-uri de internet menite să informeze consumatorii cu privire la programele disponibile pentru a ajuta persoanele care doresc să renunțe la fumat;

[...]

- (e) apar la marginea superioară a unui pachet unitar și a oricărui ambalaj exterior și se poziționează în aceeași direcție ca orice altă informație care figurează pe suprafața ambalajului. În statele membre în care timbrele fiscale sau marcajele de identificare naționale utilizate în scopuri fiscale rămân obligatorii, se pot aplica exceptări temporare de la obligația privind poziția avertismentului de sănătate combinat, după cum urmează:
- (i) în cazul în care timbrul fiscal sau marcajul de identificare național utilizat în scopuri fiscale este dispus la marginea superioară a unui pachet unitar din carton, avertismentul de sănătate combinat care apare pe suprafața posterioară poate fi poziționat imediat sub timbrul fiscal sau marcajul de identificare național;
 - (ii) în cazul în care un pachet unitar este confecționat din material moale, statele membre pot permite ca o suprafață rectangulară să fie rezervată pentru timbrul fiscal sau marcajul de identificare național utilizat în scopuri fiscale, a cărei înălțime să nu depășească 13 mm între marginea superioară a pachetului și partea superioară a avertismentului de sănătate combinat.

Exceptările menționate la punctele (i) și (ii) se aplică pe o perioadă de trei ani de la 20 mai 2016. Denumirile sau însemnele de marcă nu se poziționează deasupra avertismentelor de sănătate;

[...]

- (f) sunt reproduse în conformitate cu formatul, dispoziția, aspectul și proporțiile specificate de către Comisie în temeiul alineatului (4);

[...]”

- 11 Articolul 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză din această directivă prevede:

„Statele membre pot excepta produsele din tutun pentru fumat, altele decât țigarele, tutunul de rulat și tutunul pentru narghilea, de la obligațiile de a purta mesajul de informare menționat la articolul 9 alineatul (2) și avertismentele de sănătate combinate menționate la articolul 10.”

- 12 Articolul 13 din directiva menționată prevede:

„(1) Etichetarea unui pachet unitar și a oricărui ambalaj exterior și a produsului din tutun însuși nu include nicio caracteristică și niciun element care:

[...]

- (c) se referă la gust, miros, aromatizanți sau alți aditivi sau la absența acestora;

[...]

(3) Elementele și caracteristicile interzise în temeiul alineatelor (1) și (2) pot include, dar nu sunt limitate la texte, simboluri, denumiri, mărci comerciale, semne figurative sau alte semne.”

- 13 Potrivit articolului 29 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 20 mai 2016. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.

Statele membre aplică măsurile în cauză cu începere de la 20 mai 2016, fără a se aduce atingere articolului 7 alineatul (14), articolului 10 alineatul (1) litera (e), articolului 15 alineatul (13) și articolului 16 alineatul (3).”

14 Articolul 30 din Directiva 2014/40 prevede:

„Statele membre pot permite introducerea pe piață a următoarelor produse, care nu sunt în conformitate cu prezenta directivă, până la data de 20 mai 2017:

- (a) produse din tutun fabricate sau puse în liberă circulație și etichetate în conformitate cu [Directiva 2001/37/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2001 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în materie de fabricare, prezentare și vânzare a produselor din tutun (JO 2001, L 194, p. 26, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 125)] înainte de 20 mai 2016;

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 15 Planta Tabak produce și comercializează produse din tutun, în special tutun de rulat aromat.
- 16 Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (Legea privind produsele din tutun și produsele conexe) din 4 aprilie 2016 (BGBl. 2016 I, p. 569, denumită în continuare „TabakerzG”) a transpus Directiva 2014/40.
- 17 Prin acțiunea formulată la 25 aprilie 2016 la Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), Planta Tabak solicită să se constate că anumite dispoziții din TabakerzG privind interdicția aromelor, pozele șocante și interdicția publicității privind aromele nu sunt aplicabile produselor sale. Planta Tabak susține de asemenea că articolul 7 alineatele (1) și (7), articolele 8-11 și articolul 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40 încalcă dreptul primar al Uniunii, în special principiile securității juridice, egalității de tratament și proporționalității.
- 18 În primul rând, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la validitatea și la interpretarea dispozițiilor Directivei 2014/40 referitoare la interdicția aromelor din produsele din tutun, la normele de etichetare și de ambalare ale acestor produse și la interdicția publicității privind aromele.
- 19 Aceasta ridică mai întâi problema interpretării articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40, precum și a conformității acestei dispoziții cu principiul securității juridice, având în vedere interdicția introducerii pe piață, de la 20 mai 2016, a produselor din tutun cu o aromă caracteristică, în măsura în care volumul vânzărilor la nivelul Uniunii Europene al acestor produse este mai mic de 3 % într-o anumită categorie de produse, și începând de la 20 mai 2020 în caz contrar. Instanța de trimitere explică faptul că producătorii de produse din tutun în cauză nu sunt în măsură să obțină informațiile referitoare la volumul vânzărilor la nivelul Uniunii, în pofida instituirii de către Comisie, prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/2186 din 25 noiembrie 2015 de stabilire a unui format pentru transmiterea și punerea la dispoziție a informațiilor privind produsele din tutun (JO 2015, L 312, p. 5), a unui sistem de raportare și de informare vizând, pe termen mediu, colectarea și punerea la dispoziție a acestor informații. Nici pe paginile de internet ale Comisiei, nici pe cele ale autorităților federale germane competente nu se găsesc informații de acest tip sau indicații care să permită obținerea acestora. Procedura care trebuie urmată pentru aplicarea derogării care figurează la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 nu ar fi, așadar, clar definită.
- 20 În continuare, expresia „categorie de produse”, care figurează la această dispoziție, nu este definită de Directiva 2014/40 și nu poate fi definită cu certitudine pe calea interpretării. În special, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă clasificarea categoriilor de produse trebuie să se facă doar în funcție de tipul de produs din tutun sau de tipul de aromă pe care o conține sau dacă aceste două criterii trebuie să fie combinate între ele (țigarete mentolate, tutun tăiat fin mentolat etc.).

- 21 Instanța de trimitere arată în plus că, în ceea ce privește data aplicării interdicțiilor referitoare la circulația produselor din tutun, articolul 7 din această directivă ar fi contrar principiului egalității de tratament, în măsura în care operează o distincție între produsele din tutun aromate în funcție de volumul vânzărilor acestora, în timp ce aceste produse s-ar afla în situații comparabile în raport cu obiectivul protecției sănătății consumatorilor și cu obiectivul eliminării barierelor în calea schimburilor comerciale, urmărite de directiva menționată.
- 22 Pe de altă parte, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, ținând cont de termenele stabilite de Directiva 2014/40, interdicția aromelor este conformă cu principiul proporționalității și cu articolul 34 TFUE, în raport cu consecințele economice și sociale negative care afectează întreprinderile mici și mijlocii specializate în „produse de nișă”, a căror cotă de piață la nivelul Uniunii este mai mică de 3 % și a căror introducere pe piață este, prin urmare, interzisă de la 20 mai 2016.
- 23 În al doilea rând, instanța de trimitere subliniază de asemenea durata scurtă a termenului care se împlinște la 20 mai 2016, prevăzut la articolul 29 alineatul (1) din Directiva 2014/40 pentru transpunerea acestei directive și începerea aplicării dispozițiilor naționale, în raport cu data de adoptare a Deciziei de punere în aplicare (UE) 2015/1735 a Comisiei din 24 septembrie 2015 privind poziția exactă a avertismentului general și a mesajului de informare pe tutunul de rulat comercializat în pungi/plicuri (JO 2015, L 252, p. 49) și cu data de adoptare a Deciziei de punere în aplicare (UE) 2015/1842 a Comisiei din 9 octombrie 2015 privind specificațiile tehnice referitoare la dispoziția, aspectul și forma avertismentelor de sănătate combinate pentru produsele din tutun pentru fumat (JO 2015, L 267, p. 5).
- 24 În această privință, instanța de trimitere solicită să se stabilească mai întâi dacă, în raport cu dreptul Uniunii, legiuitorul național este abilitat, în mod general, să adopte propriile dispoziții tranzitorii. În continuare, în cazul unui răspuns negativ, aceasta solicită să se stabilească de asemenea dacă nu este contrar principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE coroborat cu principiul aplicării uniforme și efective a dreptului Uniunii să se impună statelor membre să transpună Directiva 2014/40 cu mult înainte de expirarea termenului stabilit la articolul 29 alineatul (1) din această directivă.
- 25 În plus, potrivit instanței de trimitere, coincidența în timp a termenului de transpunere a Directivei 2014/40 și a aplicării dispozițiilor naționale este cu greu compatibilă cu principiul proporționalității. În această privință, instanța de trimitere consideră că, fără precizările aduse de Deciziile de punere în aplicare 2015/1735 și 2015/1842 referitoare în special la poziția exactă a avertismentului general și a mesajului de informare pe tutunul de rulat comercializat în pungi/plicuri, producătorii nu ar fi fost în măsură să planifice și să comande matrice de ambalare și de tipărire și nici, după caz, să prevadă transformarea mașinilor de reumplere și de ambalare corespunzătoare. Or, o perioadă de aproximativ șapte luni a separat adoptarea acestor decizii de data de 20 mai 2016 prevăzută la articolul 29 alineatul (1) din Directiva 2014/40.
- 26 În al treilea rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în raport cu principiul proporționalității, dacă simpla menționare a unei arome sau a unei substanțe care produce un miros sau un gust, licit conținute în produsele din tutun, prezentate într-o formă neutră, fără caracter publicitar, pe pachetul unitar sau pe ambalajul exterior este autorizată la articolul 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40.
- 27 În sfârșit, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40, prin interzicerea utilizării anumitor mărci, constituie o expropriere disproporționată, în sensul articolului 17 alineatul (1) a doua teză din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). Titularii mărcilor vizate de această dispoziție ar fi excluși de la orice utilizare rezonabilă sau relevantă a acestor mărci, iar această excludere le-ar aduce atingere din punct de vedere economic în același mod precum o expropriere formală. Prevederile în materie de etichetare care decurg din această dispoziție ar avea drept consecință faptul

că titularii mărcilor ar fi privați pe termen lung de anumite posibilități de utilizare esențiale prevăzute la articolul 10 din Directiva (UE) 2015/2436 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 2015, L 336, p. 1).

28 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:

- „1) a) Dispozițiile articolului 7 alineatele (1) și (7) din [Directiva 2014/40] coroborate cu cele ale articolului 7 alineatul (14) sunt nevalide din cauza încălcării principiului securității juridice, deoarece impun statelor membre să interzică introducerea pe piață a anumitor produse din tutun, fără să fie clar și precis care dintre aceste produse din tutun trebuie interzise începând cu 20 mai 2016 și care doar începând cu 20 mai 2020?
- b) Dispozițiile articolului 7 alineatele (1) și (7) din [Directiva 2014/40] coroborate cu cele ale articolului 7 alineatul (14) sunt nevalide din cauza încălcării principiului egalității de tratament, deoarece în privința interdicțiilor care trebuie să fie adoptate de statele membre se operează o diferențiere în funcție de volumul vânzărilor, fără să existe o justificare pentru aceasta?
- c) Articolul 7 alineatele (1) și (7) din [Directiva 2014/40] este nevalid din cauza încălcării principiului proporționalității și/sau a încălcării articolului 34 TFUE, deoarece impune statelor membre să interzică începând cu 20 mai 2016 introducerea pe piață a produselor din tutun cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul întregii Uniuni reprezintă mai puțin de 3 % dintr-o anumită categorie de produse?
- d) În cazul unui răspuns negativ [la prima întrebare literele a)-c)]: cum trebuie interpretată expresia «categorie de produse» care figurează la articolul 7 alineatul (14) din [Directiva 2014/40]? Se va efectua clasificarea în «categorii de produse» în funcție de tipul aromei caracteristice sau în funcție de tipul produsului din tutun (aromat) sau pe baza unei combinații între cele două criterii?
- e) În cazul unui răspuns negativ [la prima întrebare literele a)-c)]: cum se va stabili dacă, pentru un anumit produs din tutun, este atinsă limita de 3 % prevăzută la articolul 7 alineatul (14) din [Directiva 2014/40], atât timp cât nu există în acest sens date și statistici oficiale și accesibile publicului?
- 2)
- a) Sunt statele membre autorizate ca la transpunerea în dreptul național a articolelor 8-11 din [Directiva 2014/40] să adopte dispoziții tranzitorii complementare?
- b) În cazul unui răspuns negativ la [a doua] întrebare litera a) de mai sus:
- Articolul 9 alineatul (6) și articolul 10 alineatul (1) litera (f) din [Directiva 2014/40] sunt nevalide din cauza încălcării principiului proporționalității și/sau a încălcării articolului 34 TFUE, deoarece delegă Comisiei stabilirea anumitor norme în materie de etichetare și de ambalare, fără să îi impună un termen în acest sens și fără să prevadă dispoziții sau perioade tranzitorii mai largi, care să asigure că întreprinderilor în cauză le rămâne suficient timp pentru a se adapta cerințelor directivei?
 - Articolul 9 alineatul (1) al doilea paragraf (textul avertismentului) și alineatul (4) litera (a) a doua teză (mărimea caracterelor), articolul 10 alineatul (1) litera (b) (informații privind renunțarea la fumat) și (e) (poziția avertismentului), precum și articolul 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză (etichetarea) din [Directiva 2014/40] sunt nevalide din cauza încălcării principiului proporționalității și/sau a încălcării articolului 34 TFUE, deoarece acordă statelor membre diverse posibilități de opțiune și privind aspectul, fără să le impună pentru aceasta un termen și fără să prevadă dispoziții sau perioade tranzitorii mai largi, care să asigure că întreprinderilor în cauză le rămâne suficient timp pentru a se adapta cerințelor directivei?

- 3)
- a) Articolul 13 alineatul (1) litera (c) coroborat cu alineatul (3) din [Directiva 2014/40] trebuie interpretat în sensul că impune statelor membre să interzică utilizarea informațiilor care se referă la gust, miros, aromatizanti sau alți aditivi chiar și în cazul în care nu este vorba despre informații publicitare, iar utilizarea ingredientelor este în continuare permisă?
 - b) Articolul 13 alineatul (1) litera (c) din [Directiva 2014/40] este nevalid, deoarece încalcă articolul 17 din [cartă]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare literele a)-c)

- 29 Prin intermediul primei întrebări literele a)-c), instanța de trimitere ridică în esență problema validității dispozițiilor articolului 7 alineatele (1) și (7) din Directiva 2014/40 și ale articolului 7 alineatul (14) din aceeași directivă, în raport cu principiile securității juridice, egalității de tratament și proporționalității, precum și în raport cu articolul 34 TFUE.

Cu privire la validitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 în raport cu principiul securității juridice

- 30 Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40, care impune statelor membre să interzică introducerea pe piață a anumitor produse din tutun, fără să se precizeze în mod clar și exact care dintre aceste produse trebuie interzise începând cu 20 mai 2016 și care doar începând cu 20 mai 2020, încalcă principiul securității juridice.
- 31 Desigur, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul securității juridice impune ca o reglementare a Uniunii să permită persoanelor interesate să cunoască cu exactitate întinderea obligațiilor pe care le instituie în sarcina lor și ca acestea să aibă posibilitatea să își cunoască în mod neechivoc drepturile și obligațiile și să acționeze în consecință (Hotărârea din 25 iulie 2018, Teglgaard și Fløjstrupgård, C-239/17, EU:C:2018:597, punctul 52, precum și jurisprudența citată).
- 32 Cu toate acestea, trebuie amintit de asemenea că nu este necesar ca un act legislativ să aducă el însuși precizări de natură tehnică și că legiuitorului Uniunii îi este permis să recurgă la un cadru juridic general care urmează, după caz, să fie stabilit ulterior (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punctele 78 și 139).
- 33 Împrejurarea că articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 nu precizează produsele cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul Uniunii reprezintă 3 % sau mai mult într-o anumită categorie de produse, pe de o parte, sau că nu prevede un procedeu concret pentru a stabili ce produse sunt vizate la articolul 7 alineatul (14) din această directivă, pe de altă parte, nu semnifică totuși că articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din directiva menționată încalcă principiul securității juridice. Astfel, în lipsa unei reglementări în acest sens la nivelul Uniunii, statelor membre sau, după caz, producătorilor înșiși le revine sarcina de a alege o metodă fiabilă susceptibilă să asigure respectarea cerinței care rezultă din această dispoziție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punctul 101).
- 34 În aceste condiții, este necesar să se constate că articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 nu încalcă principiul securității juridice.

Cu privire la validitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 în raport cu principiile egalității de tratament și proporționalității, precum și în raport cu articolul 34 TFUE

- 35 Mai întâi, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, prin distincția între produsele din tutun în funcție de volumul vânzărilor, efectuată la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, această dispoziție încalcă principiul egalității de tratament.
- 36 În această privință, trebuie amintit că principiul egalității de tratament, în calitate de principiu general al dreptului Uniunii, impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punctul 35).
- 37 Caracterul comparabil al unor situații diferite se apreciază având în vedere toate elementele care le caracterizează. Aceste elemente trebuie să fie determinate și evaluate în special în funcție de obiectul și de finalitatea actului Uniunii care instituie distincția în cauză. În plus, trebuie luate în considerare principiile și obiectivele domeniului din care face parte actul respectiv (Hotărârea din 12 mai 2011, Luxemburg/Parlamentul și Consiliul, C-176/09, EU:C:2011:290, punctul 32).
- 38 Astfel, Directiva 2014/40 urmărește, potrivit articolului 1, un dublu obiectiv care constă în facilitarea bunei funcționări a pieței interne a produselor din tutun și a produselor conexe, vizând un nivel înalt de protecție a sănătății umane, în special pentru tineri (Hotărârea din 4 mai 2016, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-358/14, EU:C:2016:323, punctul 80).
- 39 Pentru realizarea obiectivului care constă în facilitarea bunei funcționări a pieței interne a produselor din tutun și a produselor conexe, trebuie, potrivit considerentului (16) al Directivei 2014/40, să fie evitate măsurile prin care se introduc diferențe nejustificate de tratament între diferite tipuri de țigarete aromate.
- 40 În plus, Curtea a constatat în Hotărârea din 4 mai 2016, Philip Morris Brands și alții (C-547/14, EU:C:2016:325, punctul 114), că produsele din tutun care conțin o aromă caracteristică prezintă, pe de o parte, caracteristici obiective analoage și, pe de altă parte, efecte similare asupra începerii consumului de tutun și asupra continuării fumatului.
- 41 În consecință, produsele din tutun cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul Uniunii este mai mic de 3 % într-o anumită categorie de produse nu se disting de produsele din tutun cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul Uniunii reprezintă 3 % sau mai mult într-o anumită categorie de produse, nici în raport cu obiectivul care constă în facilitarea bunei funcționări a pieței interne a produselor din tutun și a produselor conexe, nici în raport cu obiectivul care vizează realizarea unui nivel înalt de protecție a sănătății umane.
- 42 Rezultă că produsele aromate vizate de interdicțiile aromelor caracteristice prevăzute la articolul 7 alineatele (1) și (7) din Directiva 2014/40 se găsesc în situații comparabile în vederea aplicării principiului egalității de tratament.
- 43 Totuși, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 36 din prezenta hotărâre, o diferență de tratament între situații comparabile este justificată atât timp cât este întemeiată pe un criteriu obiectiv și rezonabil, mai precis dacă se află în legătură cu un scop admisibil din punct de vedere legal, urmărit de legislația în cauză, iar această diferență este proporțională cu scopul urmărit de tratamentul în cauză (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine și alții, C-127/07, EU:C:2008:728, punctul 47).
- 44 În această privință, Curtea a recunoscut legiuitorului Uniunii, în cadrul exercitării competențelor care îi sunt conferite, o amplă putere de apreciere în cazul în care acțiunea sa implică alegeri de natură politică, economică și socială și în cazul în care este necesar ca acesta să efectueze aprecieri și evaluări

complexe (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine și alții, C-127/07, EU:C:2008:728, punctul 57). Legiuitorul Uniunii ar putea, așadar, în exercitarea largii sale puteri de apreciere, să procedeze doar la o armonizare pe etape și să impună doar o eliminare progresivă a măsurilor unilaterale luate de statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2016, Philip Morris Brands și alții, C-547/14, EU:C:2016:325, punctele 63 și 134).

- 45 Or, în ceea ce privește obiectivele urmărite la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, reiese din considerentul (16) al acestei directive că produsele cu arome caracteristice care au un volum mai mare de vânzări ar trebui eliminate treptat de-a lungul unei perioade mai lungi, pentru a da consumatorilor suficient timp să se reorienteze către alte produse.
- 46 După cum a arătat avocatul general la punctul 48 din concluzii, criteriul volumului vânzărilor produselor din tutun cu o aromă caracteristică într-o anumită categorie de produse nu vizează produsele din tutun cu o aromă caracteristică, iar acest criteriu este neutru în ceea ce privește producătorii. Astfel, nu reiese din dosarul de care dispune Curtea că produsele din tutun cu o aromă caracteristică al căror volum al vânzărilor la nivelul Uniunii reprezintă mai puțin de 3 % într-o anumită categorie de produse sunt în principal fabricate de întreprinderi mici și mijlocii. În consecință, respectivul criteriu trebuie considerat ca fiind justificat în mod obiectiv.
- 47 Pe de altă parte, acesta trebuie considerat ca fiind adecvat pentru a acorda consumatorilor timpul necesar pentru a trece la alte produse, permițând, în consecință, concilierea consecințelor economice ale interdicției prevăzute la articolul 7 din Directiva 2014/40 cu imperativul asigurării unui nivel înalt de protecție a sănătății umane.
- 48 Astfel, un criteriu întemeiat pe volumul vânzărilor unor produse, cum este cel în discuție în litigiul principal, reflectă, după cum a arătat avocatul general la punctul 50 din concluzii, modelele de consum, precum și importanța economică a producției produselor vizate.
- 49 În aceste împrejurări, este necesar să se constate că articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 nu încalcă principiul egalității de tratament.
- 50 În continuare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 7 alineatele (1) și (7) din Directiva 2014/40 este compatibil cu principiul proporționalității, pentru motivul că interzice introducerea pe piață a produselor din tutun cu o aromă caracteristică, a căror cotă de piață la nivelul Uniunii este mai mică de 3 % într-o anumită categorie de produse.
- 51 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor Uniunii să fie de natură să atingă obiectivele legitime urmărite de reglementarea în cauză și să nu depășească limitele a ceea ce este necesar pentru realizarea acestor obiective, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 4 mai 2016, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-358/14, EU:C:2016:323, punctul 78).
- 52 În ceea ce privește controlul jurisdicțional al respectării condițiilor menționate la punctul precedent din prezenta hotărâre, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 44 din prezenta hotărâre, legiuitorul Uniunii dispune de o largă putere de apreciere într-un domeniu precum cel din speță, care implică din partea sa alegeri de natură politică, economică și socială și în care trebuie să efectueze aprecieri complexe.
- 53 Or, având în vedere obiectivul urmărit de interdicția introducerii pe piață a produselor din tutun care conțin o aromă caracteristică, trebuie arătat că această interdicție este adecvată și pentru asigurarea unui nivel înalt de protecție a sănătății umane, în special pentru tineri. Astfel, nu se contestă că

anumite arome sunt deosebit de atractive pentru aceștia și că facilitează începerea consumului de tutun (Hotărârea din 4 mai 2016, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-358/14, EU:C:2016:323, punctele 81 și 82).

- 54 În această privință, în Hotărârea din 4 mai 2016, Polonia/Parlamentul și Consiliul (C-358/14, EU:C:2016:323, punctul 102), precum și în Hotărârea din 4 mai 2016, Philip Morris Brands și alții (C-547/14, EU:C:2016:325, punctul 190), Curtea a constatat că legiuitorul Uniunii a pus în balanță, prin articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, pe de o parte, consecințele economice ale interdicției prevăzute la articolul 7 din această directivă și, pe de altă parte, imperativul asigurării unui nivel înalt de protecție a sănătății umane în ceea ce privește un produs caracterizat prin proprietățile sale nefaste.
- 55 În consecință, este necesar să se constate că interdicția introducerii pe piață a produselor din tutun care conțin o aromă caracteristică nu depășește în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit.
- 56 În aceste împrejurări, este necesar să se constate că articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 nu încalcă principiul proporționalității.
- 57 În plus, în ceea ce privește îndoielile instanței de trimitere referitoare la compatibilitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 cu articolul 34 TFUE, trebuie să se constate că, deși articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din această directivă constituie o restricție în sensul articolului 34 TFUE, o astfel de restricție, după cum s-a constatat la punctul 54 din prezenta hotărâre, este justificată de punerea în balanță a consecințelor economice ale interdicției prevăzute la articolul 7 din Directiva 2014/40 și a imperativului asigurării unui nivel înalt de protecție a sănătății umane și nu încalcă principiul proporționalității. În consecință, articolul 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40 nu încalcă nici articolul 34 TFUE.
- 58 Având în vedere toate considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare literelor a)-c) că examinarea acestora nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40.

Cu privire la prima întrebare literele d) și e)

- 59 Prin intermediul primei întrebări literelor d) și e), instanța de trimitere solicită în esență Curții să interpreteze noțiunea „categorie de produse” de la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 și să clarifice procedura care trebuie urmată pentru a stabili dacă, pentru un anumit produs din tutun, este atinsă limita de 3 % prevăzută la acest articol.
- 60 Trebuie amintit că, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul ei și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Baumgartner, C-513/17, EU:C:2018:772, punctul 23).
- 61 Mai întâi, trebuie să se arate că noțiunea „categorie de produse” care figurează la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 nu este definită la articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”.
- 62 În continuare, în ceea ce privește contextul în care se înscrie articolul 7 alineatul (14) din directiva menționată, este necesar să se arate că, potrivit articolului 7 alineatul (12) din Directiva 2014/40, țigarele și tutunul de rulat sunt singurele produse din tutun vizate de interdicțiile prevăzute la articolul 7 alineatele (1) și (7) din această directivă.

- 63 În plus, la articolul 2 punctul 14 din Directiva 2014/40, care definește noțiunea „nou produs din tutun”, țigarele și tutunul de rulat sunt prezentate ca fiind categorii de produse din tutun distincte.
- 64 Pe de altă parte, tutunul de rulat este citat ca exemplu de „categorie de produse” în considerentul (9) al acestei directive.
- 65 În consecință, țigarele constituie o „categorie de produse”, în sensul articolului 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, la fel ca tutunul de rulat.
- 66 În ceea ce privește obiectivele urmărite la articolul 7 alineatul (14) din această directivă, reiese din considerentul (16) al directivei menționate că produsele cu arome caracteristice care au un volum mai mare de vânzări ar trebui eliminate treptat de-a lungul unei perioade mai lungi, pentru a da consumatorilor suficient timp să se reorienteze către alte produse.
- 67 Or, întrucât, pe de o parte, interpretarea potrivit căreia țigarele constituie o „categorie de produse” în sensul articolului 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, la fel ca tutunul de rulat, nu este contrară acestor obiective, iar, pe de altă parte, identitatea de sens a aceluiași noțiuni folosite în același act al Uniunii poate fi prezumată, nu este necesar să se interpreteze noțiunea „categorie de produse”, în sensul acestei dispoziții, într-un mod diferit de cel referitor la aceeași noțiune care figurează în alte dispoziții ale acestei directive.
- 68 Pe de altă parte, în ceea ce privește metoda care permite să se stabilească dacă un anumit produs din tutun atinge la nivelul Uniunii limita de 3 % prevăzută la articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 pentru aplicarea derogării enunțate la această dispoziție, reiese din jurisprudența citată la punctul 33 din prezenta hotărâre că, în lipsa unei reglementări a Uniunii, revine statelor membre sarcina de a stabili o metodă fiabilă susceptibilă să asigure respectarea acestei cerințe care rezultă din dispoziția menționată.
- 69 Reiese din dosarul prezentat Curții că Republica Federală Germania, în conformitate cu această jurisprudență, a pus în aplicare articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40, prevăzând, la articolul 34 alineatul 3 din Verordnung über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (Regulamentul privind produsele din tutun și produsele conexe) din 27 aprilie 2016 (BGBl. 2016 I, p. 980), aromele pe care produsele din tutun trebuie să le conțină pentru ca interdicția comercializării acestor produse să se aplice doar începând cu 20 mai 2020.
- 70 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se răspundă la prima întrebare literelor d) și e) că articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 trebuie interpretat în sensul că, pe de o parte, noțiunea „categorie de produse”, în sensul acestei dispoziții, acoperă țigarele și tutunul de rulat, iar, pe de altă parte, procedura care trebuie urmată pentru a stabili dacă un anumit produs din tutun atinge limita de 3 % prevăzută la această dispoziție trebuie să fie stabilită în conformitate cu dreptul intern al statului membru în cauză.

Cu privire la a doua întrebare

Cu privire la a doua întrebare litera a)

- 71 Prin intermediul celei de a doua întrebări litera a), instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 8-11 din Directiva 2014/40 trebuie interpretate în sensul că permit statelor membre să stabilească perioade de transpunere complementare celor prevăzute la articolul 29 alineatul (1) și la articolul 30 litera (a) din această directivă.

- 72 Trebuie arătat că articolul 29 alineatul (1) din Directiva 2014/40 prevede că statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 20 mai 2016 și aplică măsurile în cauză cu începere de la 20 mai 2016, fără a se aduce atingere în special articolului 7 alineatul (14) din directiva menționată.
- 73 Articolul 30 din aceeași directivă, intitulat „Dispoziție tranzitorie”, prevede însă la litera (a) că statele membre pot permite introducerea pe piață, până la data de 20 mai 2017, a produselor din tutun fabricate sau puse în liberă circulație și etichetate în conformitate cu Directiva 2001/37, înainte de 20 mai 2016.
- 74 În schimb, articolele 8-11 din Directiva 2014/40 nu prevăd perioade de transpunere care s-ar substitui celor prevăzute la articolele 29 și 30 din această directivă.
- 75 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se răspundă la a doua întrebare litera a) că articolele 8-11 din Directiva 2014/40 trebuie interpretate în sensul că nu permit statelor membre să stabilească perioade de transpunere complementare celor prevăzute la articolele 29 și 30 din această directivă.

Cu privire la a doua întrebare litera b)

- 76 Prin intermediul celei de a doua întrebări litera b), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, în cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare litera a), articolul 9 alineatul (1) al doilea paragraf, articolul 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, articolul 9 alineatul (6), articolul 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f) și articolul 11 alineatul (1) primul paragraf prima teza din Directiva 2014/40 încalcă principiul proporționalității, precum și articolul 34 TFUE.
- 77 În această privință, instanța de trimitere amintește că articolul 9 alineatul (6) și articolul 10 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2014/40 delegă Comisiei stabilirea anumitor norme în materie de etichetare și de ambalare a produselor din tutun, fără să îi impună un termen în acest sens și fără să prevadă dispoziții sau perioade tranzitorii mai largi care să asigure că întreprinderilor în cauză le rămâne suficient timp pentru a se adapta cerințelor acestei directive.
- 78 Or, în ceea ce privește principiul proporționalității, trebuie arătat că, întrucât principiile generale ale dreptului, printre care figurează un astfel de principiu, fac parte din ordinea juridică a Uniunii, ele trebuie respectate de instituțiile Uniunii, dar și de statele membre în exercitarea competențelor care le sunt conferite de directivele Uniunii (Hotărârea din 2 iunie 2016, ROZ-ŠWIT, C-418/14, EU:C:2016:400, punctul 20).
- 79 În speță, potrivit articolului 32 din Directiva 2014/40, aceasta a intrat în vigoare la 19 mai 2014, în timp ce statele membre aveau obligația de a aplica actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma acestei directive până la 20 mai 2016, fără a se aduce atingere în special articolului 7 alineatul (14).
- 80 Perioada de doi ani de care dispun statele membre pentru a adopta respectivele dispoziții în vederea transunerii Directivei 2014/40 și pentru a garanta că operatorilor economici în cauză le rămâne suficient timp pentru a se adapta cerințelor acestei directive este suficientă în raport cu principiul proporționalității.
- 81 Pe de altă parte, articolul 30 din Directiva 2014/40 abilitază statele membre să permită până la data de 20 mai 2017 introducerea pe piață a produselor din tutun fabricate sau puse în liberă circulație și etichetate în conformitate cu Directiva 2001/37 înainte de 20 mai 2016.

- 82 În plus, în ceea ce privește respectarea articolului 34 TFUE de articolul 9 alineatul (1) al doilea paragraf, de articolul 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, de articolul 9 alineatul (6), de articolul 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f), precum și de articolul 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva 2014/40, trebuie să se constate că principiul liberei circulații a mărfurilor nu se opune interdicțiilor sau restricțiilor la import, la export sau de tranzit, justificate în special din motive de protecție a sănătății și a vieții persoanelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 2004, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, punctul 60).
- 83 Rezultă că dispozițiile articolului 9 alineatul (1) al doilea paragraf, ale articolului 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, ale articolului 9 alineatul (6), ale articolului 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f), precum și ale articolului 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva 2014/40 trebuie considerate ca fiind conforme cu principiul proporționalității și cu articolul 34 TFUE.
- 84 În aceste împrejurări, trebuie să se răspundă la a doua întrebare litera b) că examinarea acestei întrebări nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 9 alineatul (1) al doilea paragraf, a articolului 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, a articolului 9 alineatul (6), a articolului 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f), precum și a articolului 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva 2014/40.

Cu privire la a treia întrebare

Cu privire la a treia întrebare litera a)

- 85 Prin intermediul celei de a doua întrebări litera a), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40 trebuie interpretat în sensul că impune statelor membre să interzică utilizarea informațiilor care se referă la gust, miros, aromatizanți sau alți aditivi chiar și în cazul în care nu este vorba despre informații publicitare, iar utilizarea ingredientelor în cauză este în continuare permisă.
- 86 Potrivit articolului 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40, etichetarea unui pachet unitar și a oricărui ambalaj exterior și a produsului din tutun însuși nu include nicio caracteristică și niciun element care se referă la gust, miros, aromatizanți sau alți aditivi sau la absența acestora. Trebuie menționat că aceste elemente și caracteristici pot fi reprezentate printre altele de texte, simboluri, denumiri, mărci comerciale, semne figurative sau alte semne.
- 87 Dat fiind că, potrivit chiar termenilor articolului 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40, produsele din tutun nu includ „nicio caracteristică și niciun element” „care se referă la” „aromatizanți” și că, potrivit formulării articolului 13 alineatul (3) din această directivă, aceste elemente și caracteristici pot include, dar nu sunt limitate la texte, simboluri, denumiri, mărci comerciale, semne figurative sau alte semne care nu sunt de natură publicitară, este necesar să se considere că legiuitorul Uniunii nu a dorit să facă distincție între informații publicitare și informații fără caracter publicitar. Această interpretare este confirmată de faptul că, spre deosebire de ceea ce este prevăzut la articolul 13 din directiva menționată, legiuitorul Uniunii a indicat în mod expres, la articolul 20 alineatul (4) litera (b) din aceeași directivă, că pachetele unitare și orice ambalaj exterior al țigaretelor electronice și al flacoanelor de reumplere nu includ elemente sau caracteristici la care se face referire la articolul 13 din Directiva 2014/40, cu excepția celor vizate la articolul 13 alineatul (1) litera (c) din această directivă, care se referă la arome sau la absența lor.
- 88 Pe de altă parte, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 78 din concluzii, produsele din tutun cu o aromă caracteristică pot fi încă distinse de celelalte produse din tutun, atât timp cât nu utilizează unul dintre elementele enumerate la articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(e) din directiva menționată.

- 89 În plus, din moment ce Curtea a constatat în Hotărârea din 4 mai 2016, Philip Morris Brands și alții (C-547/14, EU:C:2016:325, punctul 141), că interdicția privind orice element sau caracteristică care se referă la aromatizantă se aplică indiferent dacă informația în discuție are sau nu un conținut exact, este necesar să se considere că această interdicție se referă și la informațiile fără caracter publicitar care menționează ingredientele a căror utilizare este permisă de Directiva 2014/40.
- 90 Rezultă că articolul 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40 trebuie interpretat în sensul că impune statelor membre să interzică utilizarea de informații care se referă la gust, miros, aromatizantă sau alți aditivi, chiar dacă este vorba despre informații fără caracter publicitar, iar utilizarea ingredientelor în discuție este în continuare permisă.

Cu privire la a treia întrebare litera b)

- 91 Prin intermediul celei de a treia întrebări litera b), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, din cauza restricțiilor considerabile privind utilizarea mărcilor comerciale prevăzute la articolul 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40, această dispoziție încalcă articolul 17 din cartă.
- 92 Trebuie arătat că dreptul de proprietate, consacrat la articolul 17 din cartă, privește de asemenea, în conformitate cu alineatul (2) al acestui articol, proprietatea intelectuală.
- 93 Prin faptul că interzice ca etichetele pachetelor unitare, orice ambalaj exterior, precum și produsul din tutun propriu-zis să menționeze mărcile comerciale care se referă la aromatizantă, articolul 13 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2014/40 coroborat cu articolul 13 alineatul (3) din această directivă restrânge utilizarea acestor mărci.
- 94 Cu toate acestea, dreptul de proprietate nu apare ca fiind o prerogativă absolută, ci trebuie să fie luat în considerare din perspectiva funcției sale în societate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții, C-416/10, EU:C:2013:8, punctul 113).
- 95 Or, această considerație se reflectă în special în modul în care trebuie pus în aplicare principiul proporționalității în temeiul articolului 52 alineatul (1) din cartă (Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 47).
- 96 În conformitate cu această din urmă dispoziție, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute de cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și trebuie, cu respectarea principiului proporționalității, să fie necesară și să răspundă efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punctul 160).
- 97 În speță, este necesar să se constate că restricția utilizării mărcilor comerciale a fost instituită de Directiva 2014/40 și că aceasta privește doar utilizarea de către producători a mărcilor acestora la etichetarea pachetelor unitare, pe ambalajul exterior și pe produsul din tutun propriu-zis, fără a aduce atingere, prin urmare, esenței însăși a dreptului lor la marcă, cu scopul de a garanta un nivel înalt de protecție a sănătății, în cadrul eliminării obstacolelor care decurg din legislațiile naționale în materie de etichetare [a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2002, British American Tobacco (Investments) și Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741, punctul 150].
- 98 Astfel, Directiva 2014/40 lasă titularilor mărcilor comerciale vizate la articolul 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) libertatea de a le exploata atât în modurile prevăzute la dispozițiile menționate, cât și în orice alt mod, precum în special prin intermediul vânzării cu ridicata. În consecință, restricția utilizării mărcilor comerciale prevăzută la punctul 93 din prezenta hotărâre nu echivalează cu o privare de proprietate.

- 99 În plus, având în vedere că, potrivit considerentului (16) al Directivei 2014/40, produsele din tutun care au o aromă caracteristică facilitează începerea fumatului și afectează modelele de consum, interdicția de a aplica la etichetarea pachetelor unitare, pe ambalajul exterior și pe produsul din tutun propriu-zis mărci care se referă la o aromă este de natură să diminueze atractivitatea acestora și răspunde unor obiective de interes general recunoscute de Uniune, contribuind la garantarea unui nivel înalt de protecție a sănătății publice.
- 100 În consecință, examinarea celei de a treia întrebări nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 101 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Examinarea primei întrebări preliminare nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 7 alineatele (1), (7) și (14) din Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE.**
- 2) **Articolul 7 alineatul (14) din Directiva 2014/40 trebuie interpretat în sensul că, pe de o parte, noțiunea „categorie de produse”, în sensul acestei dispoziții, acoperă țigarele și tutunul de rulat, iar, pe de altă parte, procedura care trebuie urmată pentru a stabili dacă un anumit produs din tutun atinge limita de 3 % prevăzută la această dispoziție trebuie să fie stabilită în conformitate cu dreptul intern al statului membru în cauză.**
- 3) **Articolele 8-11 din Directiva 2014/40 trebuie interpretate în sensul că nu permit statelor membre să stabilească perioade de transpunere complementare celor prevăzute la articolele 29 și 30 din această directivă.**
- 4) **Examinarea celei de a doua întrebări preliminare nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 9 alineatul (1) al doilea paragraf, a articolului 9 alineatul (4) litera (a) a doua teză, a articolului 9 alineatul (6), a articolului 10 alineatul (1) literele (b), (e) și (f), precum și a articolului 11 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva 2014/40.**
- 5) **Articolul 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40 trebuie interpretat în sensul că impune statelor membre să interzică utilizarea de informații care se referă la gust, miros, aromatizanți sau alți aditivi, chiar dacă este vorba despre informații fără caracter publicitar, iar utilizarea ingredientelor în discuție este în continuare permisă.**
- 6) **Examinarea celei de a treia întrebări preliminare nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 13 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) din Directiva 2014/40.**

Semnături